

Advies van 10 juni 2013

De Klachtencommissie seksueel misbruik in de R.-K. Kerk van de Stichting Beheer & Toezicht i.z. Seksueel Misbruik in de R.-K. Kerk in Nederland, verder ook: de Klachtencommissie, geeft op grond van de Procedure Klachtencommissie seksueel misbruik in de R.-K. Kerk (verder ook: de Procedure) het volgende advies inzake de klacht van:

[naam],
geboren op [datum],
wonende te [plaats],
hierna te noemen: klager,
juridisch adviseur: mr. M. van Berckel-van der Rijken, advocaat te
Breda,

tegen:

wijlen [naam],
geboren op [datum], overleden op [datum],
de persoon over wie geklaagd wordt,
hierna ook te noemen: aangeklaagde,
tijdens zijn leven lid van de Congregatie van de Priesters van het Heilig
Hart van Jezus (hierna te noemen: 'de Congregatie').

1. De procedure

1.1. Het klaagschrift met bijlagen is door de griffie van de Klachtencommissie ontvangen op 3 oktober 2012. Op 26 februari 2013 is bij de griffie een inhoudelijke reactie op het klaagschrift ingekomen van mr. R.P. Baetens, advocaat te Tilburg, namens de Congregatie. Op 22 mei 2013 is ontvangen een brief van mr. Van Berckel-van der Rijken met daarbij medische informatie over klager. Klager heeft voorafgaand aan de zitting mondeling toestemming gegeven aan de Klachtencommissie om van deze medische informatie kennis te nemen.

1.2. Op 23 mei 2013 heeft te Utrecht een zitting van de Klachtencommissie achter gesloten deuren plaatsgevonden, waarbij de Klachtencommissie was samengesteld uit de onder aan dit advies te noemen leden. Klager is verschenen en heeft zijn standpunt toegelicht. Hij werd bijgestaan door zijn juridisch adviseur mr. Van Berckel-van der Rijken voornoemd. Namens de Congregatie is verschenen pater [naam], plaatsvervangend provinciaal overste van de Congregatie, bijgestaan door mr. Baetens voornoemd.

1.3. Op 5 juni 2013 is ontvangen een brief met een bijlage van pater [naam] voornoemd.

2. De klacht

2.1. Klager wilde pater worden. Na de basisschool deed hij toelatingsexamen voor het juvenaat in [plaats]. Hij werd niet toegelaten en ging naar de reguliere Mulo. Dat was in het schooljaar 1963-1964, klager was toen dertien jaar oud. Hij kwam in contact met

aangeklaagde, die werkzaam was als bedrijfsaalmoezenier bij het bedrijfsapostolaat van het bisdom Breda. Aangeklaagde vroeg klager misdienaar te worden bij het bedrijfsapostolaat. De missen vonden plaats op zondagmiddag en werden gehouden voor werknemers die de mis op zondagochtend niet konden bijwonen omdat zij op die tijd (in ploegendienst) moesten werken. Klager deed dat graag, omdat hij zo toch wat in de Kerk kon doen en aangeklaagde mogelijk kon zorgen dat hij alsnog zou worden toegelaten tot het juvenaat.

Klager was wekelijks misdienaar bij het bedrijfsapostolaat. De eerste keren ging dat zonder enig incident. Op enig moment vroeg aangeklaagde hem na de mis te blijven. De broek van aangeklaagde was open en aangeklaagde vroeg klager een kusje op zijn stijve penis te geven. Klager heeft dat gedaan.

Klager wilde daarna geen misdienaar meer zijn en verzon smoesjes om niet te hoeven gaan. Aangeklaagde kwam echter bij klager thuis en vroeg de moeder van klager of deze niet toch kon komen. Klager moest dan van zijn moeder.

Klager is tweemaal door aangeklaagde verkracht. Klager moest over een stoelleuning gaan hangen. Aangeklaagde kneep in zijn billen en maakte met zijn vinger de bilspleet van klager vochtig. Daarna stak hij een vinger in de anus van klager en vervolgens zijn stijve penis. Nadat aangeklaagde zijn penis weer eruit had gehaald, maakte hij klager schoon met een doek. Na de tweede verkrachting is klager niet meer teruggegaan.

Klager durfde thuis niets te zeggen over het misbruik. Hij was bang dat aangeklaagde zijn gang naar het juvenaat zou blokkeren. Bovendien kwam aangeklaagde bij klager thuis. De moeder van klager was erg gelovig. Bij haar kon hij zijn verhaal niet kwijt. Klager is uiteindelijk naar het juvenaat in [plaats] gegaan. Toen klager voor de kerstvakantie thuis was, eind 1964, hoorde hij van een pater dat aangeklaagde naar [land] was vertrokken. Op het juvenaat heeft de toenmalige directeur klager op schoot getrokken. Klager heeft daarom, in 1966, het juvenaat verlaten.

2.2. Klager heeft diverse banen gehad. Ook is hij getrouwd geweest en heeft hij een jarenlange relatie gehad. Beiden relaties zijn stukgelopen. Klager is bekend met depressies. Ook was sprake van alcoholproblematiek. In 2004 heeft hij een poging tot zelfdoding gedaan. Daarna heeft klager langdurig psychologische hulp gehad, waarbij een tijdlang veel medicijnen zijn ingezet. Klager heeft in een begeleid woonproject gewoond. Thans gaat hij proberen om weer zelfstandig te wonen.

2.3. Klager wil erkenning van het misbruik wat hem door aangeklaagde is aangedaan. Hij wil een spijtbetuiging horen. Hij wenst voorts aanspraak te maken op een schadevergoeding.

3. De reactie

3.1. Aangeklaagde is overleden en kan geen weerwoord geven. Mr. Baetens heeft namens de Congregatie gereageerd op de klacht. In zijn reactie stelt hij allereerst vraagtekens bij de door de Klachtencommissie gekozen lijn met betrekking tot de kerkelijke verantwoordelijkheid in gevallen zoals het onderhavige, waarin sprake is van een aangeklaagde die lid was van een Congregatie, doch het misbruik heeft gepleegd in het kader van werkzaamheden die ten behoeve/ onder de verantwoordelijkheid van een bisdom zijn verricht.

3.2. Voorts heeft mr. Baetens aangevoerd dat de Commissie Deetman uitvoerig onderzoek heeft verricht in het archief van de Congregatie en het persoonsdossier van aangeklaagde. Er zijn daarbij geen aanwijzingen gevonden voor een mogelijk seksueel misbruik. Wel is gebleken dat aangeklaagde vanuit het bedrijfsapostolaat van [plaats] naar dat van [plaats] is overgeplaatst omdat hij “niet te handhaven was”. Of dat verband houdt met seksueel misbruik, is echter niet bekend. Voorts heeft mr. Baetens erop gewezen dat aangeklaagde voor zover de Congregatie ook na nader onderzoek heeft kunnen vaststellen, eerst in 1970, en derhalve (kennelijk) niet in 1964, naar [land] is overgeplaatst.

4. De beoordeling

Kerkelijke gezagsdrager

4.1. Ten tijde van het door klaagster gestelde misbruik was aangeklaagde lid van de Congregatie en voorts werkzaam als bedrijfsaalmoezenier voor het bedrijfsapostolaat van het bisdom Breda. De Klachtencommissie is, na ingewonnen deskundigenadvies, voor dergelijke gevallen tot het oordeel gekomen dat voor de beoordeling wie als kerkelijke gezagsdrager dient te worden aangemerkt, beslissend is dat de Congregatie wat betreft de algemene waarden en normen van het religieuze leven als vorenbedoelde gezagsdrager geldt. Het ‘niet plegen van misbruik’ is een zodanige algemene waarde/norm dat die moet worden aangemerkt als één van de algemene waarden en normen van het religieuze leven. Daarom geldt de Congregatie als kerkelijke gezagsdrager.

4.2. De opmerkingen van mr. Baetens geven de Klachtencommissie geen aanleiding om af te wijken van voornoemd standpunt. Dat zou anders kunnen zijn wanneer de Bisschoppenconferentie en de Konferentie Nederlandse Religieuzen (KNR) gezamenlijk een andersluidend standpunt in zouden nemen. Een dergelijk gezamenlijk standpunt is er thans niet, zodat voornoemde lijn in het onderhavige geval wordt gevolgd.

De beoordeling van de klacht

4.3. Volgens de Procedure moet onder seksueel misbruik worden verstaan iedere gedraging waarbij iemand onder dwang of in een afhankelijkheidsrelatie seksuele handelingen moet verrichten ofwel ondergaan ofwel daarvan toeschouwer moet zijn, dan wel seksueel getinte toenaderingen of uitlatingen in welke vorm dan ook moet dulden. Onder dwang wordt onder meer begrepen: fysiek geweld of dreiging daarmee, psychische druk, intimidatie en/of chantage. Verder wordt onder seksueel misbruik ook verstaan het maken van seksueel getint beeldmateriaal van iemand en het gebruiken en doorgeven daarvan.

4.4. Niet ter discussie staat dat de door klager gestelde feiten moeten worden gekwalificeerd als seksueel misbruik in de zin van de Procedure.

4.5. Er zijn ongeveer vijftig jaar verstreken sinds de feiten die klager aangeklaagde verwijt zich hebben afgespeeld. Alleen al door het overlijden van aangeklaagde zijn deze feiten niet meer in detail te onderzoeken. Wél is voor de Klachtencommissie aannemelijk geworden dat de gebeurtenissen die klager schetst hebben plaatsgevonden. Het gaat dan om het éénmaal dwingen van klager de stijve blote penis van aangeklaagde te kussen. Voorts is klager tweemaal anaal verkracht door aangeklaagde.

4.6. De Klachtencommissie is hiervan overtuigd geraakt, in de eerste plaats door de authentieke wijze waarop en de details waarmee klager zijn verhaal heeft verteld. Voorts

volgt uit de door klager overgelegde medische informatie dat hij reeds in 2005 met zijn toenmalige behandelaar over seksueel misbruik "*door een pater van de kerk waar hij misdienaar was*" heeft gesproken. Daarnaast wordt de klacht ondersteund door een andere tegen aangeklaagde ingediende klacht (zaaknummer 2012T748). De Klachtencommissie heeft, in dezelfde samenstelling, de klager in die zaak gehoord en aldus eveneens over de authenticiteit van die klacht kunnen oordelen. De Klachtencommissie gaat voorbij aan de reactie van de Congregatie dat blijkens het persoonsdossier aangeklaagde eerst per 1 januari 1970 naar [land] is overgeplaatst; ook zonder dat een overplaatsing van aangeklaagde zou hebben plaatsgevonden acht de Klachtencommissie het gestelde misbruik aannemelijk.

4.7. Het behoeft geen betoog dat het seksueel misbruik door aangeklaagde met gebruikmaking van misbruik van gezag en in een afhankelijkheidsrelatie hoogst kwalijk is geweest. Klager was ten tijde van het misbruik pas dertien jaar oud. Aangeklaagde was voor hem iemand waarin hij vertrouwen moest kunnen stellen.

4.8. Gelet op het feit dat aangeklaagde is overleden kunnen tegen hem geen maatregelen meer worden genomen. De gegrondverklaring van de klacht, alsmede de erkenning van het leed dat klager is aangedaan en een oprechte spijtbetuiging, zoals door pater [naam] ter zitting uitgesproken, kunnen wellicht bijdragen aan de vermindering van dat leed.

4.9. Over het verzoek van klager om een financiële vergoeding kan de Klachtencommissie niet adviseren. Dit behoort niet tot haar taak. Bij een gegrondverklaring van de klacht door de kerkelijk gezagsdrager kan klager zich voor het verkrijgen van schadevergoeding wenden tot de Compensatiecommissie.

5. Het advies

De Klachtencommissie adviseert de Congregatie van de Priesters van het Heilig Hart van Jezus de klacht gegrond te verklaren en zich in te spannen te doen wat in haar macht ligt om het leed van klager te verzachten.

Dit advies is vastgesteld op 10 juni 2013 door mr. B.F. de Poorter, voorzitter, mr. F.A.A. Duynstee en mr. F.J.M. Walstock, leden, bijgestaan door mr. M.J.C. van Leeuwen, griffier, en is ondertekend door de voorzitter.

Tegen dit advies is geen hoger beroep mogelijk. Wel bestaat voor klager en de (gemachtigde van de) kerkelijke gezagsdrager ingevolge artikel 20 van de Procedure de mogelijkheid binnen twee weken na ontvangst van dit advies schriftelijk bezwaar in te dienen indien er naar zijn oordeel een algemeen beginsel van behoorlijke klachtbehandeling is geschonden.

Op grond van artikel 18.5 van de Procedure wordt dit advies binnen twee weken nadat het is vastgesteld bij aangetekend schrijven aan de kerkelijk gezagsdrager en aan klager verzonden.

Op grond van artikel 21.1 van de Procedure stelt de kerkelijk gezagsdrager binnen dertig dagen na ontvangst van dit advies klager schriftelijk en gemotiveerd op de hoogte van de beslissing die hij naar aanleiding van dit advies geeft genomen.

Op grond van artikel 21.3 van de Procedure geeft de kerkelijk gezagsdrager daarbij de mogelijkheden van bezwaar en beroep aan.

Op grond van artikel 21.4 van de Procedure ontvangt de Klachtencommissie een afschrift van de beslissing van de kerkelijk gezagsdrager.